

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİMİNSANI ÖYKÜLERİ"

Thomas
Say

(1787 - 1834)

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözülü

1797 yılında Amerika'nın Philadelphia kenti yakınlarındayız. Öğretmeni o gün küçük Thomas ve arkadaşlarını bir kır gezisine götürmüştü...

Arkadaşlar, arkadaşlar, buraya gelin! Şu yaprağın üzerinde çok büyük bir çekirge var!

Koşun. Thomas kocaman bir çekirge bulmuş!

Ne yapıyor bu çekirge?

Karnını doyuruyor Simitçiğim. Yaprak yiyor.

Thomas öğretmeni ve arkadaşlarıyla çekirgeyi incelemeye başlar.

Off! Amma büyük bir çekirgeymiş gerçekten. Antenleri de uzun.

Ne hoş renkleri varmış Thomas.

Evet öğretmenim. Bu renk olanını ilk kez görüyorum.

Ne güzel yiyor yaprağı kıtır kıtır! Lezzetli mi acaba? Şlap!

Yok artık Simit! Yaprak yiyecek kadar da obur olma lütfen!

Çekirgenin gözlerine çarpan özellikleri hakkında konuşurlarken Thomas yaprağın altında bir başka çekirge görür...

Bakın, şurada bir tane daha var!

Bu küçük. Yukarıdaki çekirgenin yavrusu mu acaba?

Sanmam. Renkleri de vücut yapıları da farklı. Bu başka bir çekirge türü olsa gerek. Haydi, şunların resimlerini yapalım.

Aman, çekirge çekirgedir! Türü mü olurmuş!

Olmaz olur mu Simitçiğim! Çekirgelerin o kadar çok türü var ki!

Eve döndüğünde Thomas babasına gündüz yaptıklarını anlatır...

Çekirgelerden başka bir sürü de kelebek gördüm baba. Bazısının kanatları kocamandı, bazısının gözleri büyüktü. Hepsini farklı farklıydı. Bak, resimlerini de yaptım.

Bakayım. Oo! Çok güzel çizmişsin.

Böceklere ne kadar da meraklı!

Büyüyünce ne olacak acaba?

Bence bir böcekbilimci olacak Simitçiğim.

Thomas Say 15 yaşına kadar okula devam eder. Ardından babasının isteğiyle ticarete atılır ancak bu alanda başarılı olamaz. İlerleyen yıllarda doğal yaşama, özellikle de böceklere olan ilgisi giderek artar. Bir süre sonra kendisiyle ortak ilgi alanlarına sahip insanlarla bir araya gelmeye başlar...

Bu toplantıların birinde Thomas ve arkadaşları, bir süre sonra bir doğa bilimleri akademisine dönüşecek kuruluşun temellerini atar.

Bakın arkadaşlar, Avrupa'dan postayla bir sürü yeni kitap getirttim. Aralarında doğa bilimleri üzerine pek çok eser var.

Bu kitaplardan öğreneceğimiz sayesinde biz de bu kıtada yaşayan canlılar üzerine ciddi çalışmalar yapabiliriz.

O zaman Thomas Say kendi kendini yetiştiren bilim insanlarından biri. Doğru anlamış mıyım Peynirciğim?

Evet Simitçiğim.

Thomas Say yeni kurulan akademinin müze bölümünü düzenleme görevini üstlenir.

Bu mayısböceğinin yeri karışmış. Aslında kınkanatlılar bölümünde sergilenmeli... Hemen düzeltelim.

Kınkanatlı mı? O da ne?

Kınkanatlılar mayısböceği gibi kanat çiftlerinden biri daha sert ve kalın olan türlerin dâhil olduğu bir böcek grubu Simitçiğim.

İlerleyen yıllarda Thomas Say, bilimsel kuruluşların Kuzey Amerika'nın henüz yeni tanınan bölgelerinde yaptığı keşif gezilerine katılmaya başlar.

Kıtanın bu bölgesinde daha önce hiçbir bilimsel araştırma yapılmamıştı. Kimbilir neler keşfedeceğiz!

Oh! Kuzey Amerika kazan o kepçe, dolaşır durur artık.

Ha ha ha! Dolaşsın dursun Simitçiğim.

Bu gezilerde o güne dek bilinmeyen pek çok yeni böcek türü tanımlar. Bu türler böylece bilimsel sınıflandırmada yerlerini alır.

Gel bakalım küçük dostum. Seni daha önce hiçbir kitapta gördüğümü hatırlamıyorum. Dur, kaçma!

Kelebek kaç, Thomas tut!

Aman dikkat et, suya düşme Thomas Abi!

Böceklerle ilgili çalışmalarını Kuzey Amerika Entomolojisi başlığı altında yayımladığı üç ciltlik eserde bir araya getirir. Çalışması kısa süre içinde bilim dünyası tarafından bu konuda yazılmış önemli kaynaklar arasında yerini alır.

Yani entomoloji böcekbilimi demek oluyor.

Aynen öyle. Aferin sana Simit.

Thomas Say, Kuzey Amerika'da ömrü boyunca sürdürdüğü araştırmalar sonucunda binden fazla böcek türü tanımlar. Daha önce bu bölgeyle ilgili olarak onunki kadar ayrıntılı bir çalışma yapılmamış olduğundan Thomas Say, Amerika'da böcekbiliminin kurucusu olarak da kabul edilir.

Tebrik edelim biz de Thomas Say'i o zaman.

Hem de tüm içtenliğimizle!

